NÅGRA ORD OM KORNFLUGANS FÖREKOMST OCH UPPTRÄDANDE I DALARNE SOMMAREN 1891.

Under det jag en del af föregående sommar i och för geologiska arbeten vistades i Dalarne, blef jag i tillfälle att konstatera kornflugans förekomst därstädes, och efter som man hittills saknat kännedom om denna skadeinsekts uppträdande i provinsen, har jag ansett mig böra i korthet meddela mina iakttagelser häröfver.

Då jag den 6 augusti uppehöll mig i området närmast norr om sjön Rogen och på f. m. gick förbi den lilla Rogsbyn, observerade jag, att nära byn i några åkrar, som voro besådda med blandsäd (korn och hafre), en stor del kornstånd ej gått i ax, utan stodo som små gula krymplingar bredvid de höga gröna hafrestånden. Jag företog därför en närmare undersökning, och hvad jag misstänkte visade sig vara fallet, i det att samtliga kornstånd, som ej gått i ax, voro angripna af larven till kornflugan (*Chlorops tæniopus* Meig). Stråen voro nämligen skadade på det karakteristiska sättet, i det att en ränna bildats på ena sidan, vanligen från öfversta leden till axet, och inom det omslutande bladet hittades antingen en larv, puppa eller ett tomt puppskal.

För att utröna, om kornflugan äfven här, såsom på Gotland, kunde göra någon större skada, räknades alla kornstånd på en kvadratfots yta, tagen på måfå utmed dikeskanten af en blandsädsåker. Resultatet af denna räkning blef, att af 48 kornstånd voro 33 angripna af kornflugelarver. Jag blef i själfva verket ej förvånad däröfver, ty kornet stod så dåligt, att det vid flyktigt påseende såg ut, som om åkern endast vore besådd med hafre; en del af de friska kornstånden hade nämligen dessutom låg växt och små ax, alldeles som om äfven de varit utsatta för skadeinsekter. Några sådana kunde dock ej iakttagas.

Ett stycke närmare byn voro några åkerlappar besådda med enbart korn. Sädens utseende var där något bättre, och en företagen räkning visade också, att kornflugelarverna i dessa åkrar ej uppträdde fullt så talrikt som i blandsädsåkrarna.

Sedan jag sålunda fått min uppmärksamhet fäst på kornflugan, ansåg jag mig böra se efter, om den äfven uppträdde lika ymnigt på öfriga trakter, som under sommaren af mig komme att besökas.

Då jag de närmast följande dagarna vistades nära Bjursås kyrka, företogs därför flera räkningar från kornåkrarna äfven därstädes. I allmänhet var sädens utseende här betydligt bättre, och det syntes genast, att kornflugan ej gjort så stor skada där som vid Rogsbyn. De flesta räkningarna företogos utmed åkerkanterna, och antalet angripna stånd växlade ganska mycket på olika åkrar. Än hittades intet skadadt stånd, än ända till 15 och därutöfver, och var det vanliga antalet 4—6 skadade stånd på kvadratfoten.

Att förhållandena här voro bättre, tillskrifver jag den omständigheten, att åkrarna voro bättre skötta, och att kornet genom ymnigare gödsling bragts till kraftigare växt. Erfarenheten har ju visat, att i sådana åkrar kornflugelarverna ej förmå göra någon större skada. Vidare gjordes den iakttagelsen, att där kornet stod mera tunnt, såsom exempelvis i blandsädsåkrar eller utmed åkerkanterna, var antalet angripna stånd större, än där det stod tätare.

I några af de vid Bjursås undersökta kornstånden hittades torra puppor, hvilket väl torde få tillskrifvas ogynnsam väderlek (?), och i ett par puppor tyckte jag mig genom skalet skönja parasitsteklar.

Under den återstående tiden af min vistelse i Dalarne genomvandrade jag delar af följande socknar: Kopparberg, Ål, Leksand, Rättvik, Sollerön, Mora, Orsa, Ore och Boda. Öfverallt varseblefs kornflugan i olika utvecklingsstadier, men då min tid var knapp, företog jag ej vidare några räkningar. Jag uraktlät detta äfven af den orsaken, att korn- och blandsädsåkrarna i dessa socknar ingenstädes, för så vidt jag var i tillfälle iakttaga det, företedde det utseende, som de vid Rogsbyn, samt att till följd däraf ej någon egentlig härjning var att misstänka.

Af det anförda framgår sålunda, att kornflugan äfven i Dalarne gör mer eller mindre skada och till och med därstädes, såsom sistlidne sommar var fallet vid Rogsbyn, kan uppträda

härjande. En jämförelse mellan de å sistnämnda ställe erhållna siffrorna och sådana, som i liknande fall erhållits på Gotland, visar detta.

Om härjningsåret 1883 på Gotland meddelar herr M. LARSSON (i Entomol. Tidskr. 1885, sid. 179), »att kornflugan då uppträdde i så stor mängd, att dess larver kunde beräknas till mellan 3 och 4 millioner på hvarje tunnland». En beräkning med omkring 30 kornflugelarver på kvadratfoten vid Rogsbyn gör mellan 3 och 4 millioner på en hektar och mellan 1 och 2 millioner på tunnlandet. — År 1886 förekom kornflugan på Gotland visserligen ej så ymnigt som år 1883, men dock talrikare än de närmast föregående åren. Enligt räkningar, som jag nämnda år företog å herr M. LARSSONS egendom Skäggs därstädes, erhölls ett medeltal af omkring 4 kornflugelarver på kvadratfoten vid kornåkrarnas kanter, eller något mindre, än hvad jag förra sommaren erhöll i Bjursås i Dalarne.

Då min tid i Dalarne var ganska knappt tillmätt, och jag endast kort tid bodde på ett och samma ställe, kunde jag ej utröna parasitsteklarnas talrikhet, emedan inga kläckningar företogos. Jag kan därför ej yttra mig om, huruvida kornflugan i år därstädes kommer att göra skada. Lika litet var jag i tillfälle att göra några iakttagelser öfver, huru kornflugan öfvervintrar. Att döma af vissa förhållanden anser jag dock, att den för vintern ej är uteslutande hänvisad till höstsädet (här råg) (?).

För att emellertid Landtbruksstyrelsens entomolog skulle kunna hinna göra undersökningar häröfver, lät jag ganska tidigt anmäla resultatet af mina iakttagelser för länsstyrelsen. Det var ock i förlitande på, att nämnda entomolog skulle ditkomma, som mina undersökningar mot slutet af vistelsen i Dalarne blefvo mera fragmentariska än önskligt varit.

I sammanhang härmed ber jag att få meddela såsom bidrag till kännedomen om kornflugans utbredning, att jag sommaren 1890 fann henne vara ganska allmän i socknarna Wickleby, Thorslunda och Algutsrum på Öland, då jag för geologiska kartläggningsarbeten uppehöll mig därstädes.

Upsala i mars 1892.

Herman Hedström.